



## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εξετάσεις Πιστοποίησης Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης Αποφοίτων Ι.Ε.Κ. ....	3
2. Διάρκεια του Πρακτικού Μέρους των εξετάσεων .....	3
3. Θεωρητικό Μέρος: Θέματα Εξετάσεων Πιστοποίησης Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης Ειδικότητας Ι.Ε.Κ. ....	4
ΟΜΑΔΑ Α.....	4
ΟΜΑΔΑ Β.....	9
4. Πρακτικό Μέρος: Κατάλογος Στοχοθεσίας Πρακτικών Ικανοτήτων και Δεξιοτήτων (Στοχοθεσία Εξεταστέας Ύλης Πρακτικού Μέρους) .....	18

## 1. Εξετάσεις Πιστοποίησης Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης Αποφοίτων Ι.Ε.Κ.

Οι εξετάσεις Πιστοποίησης Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης αποφοίτων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) της ειδικότητας «**Εκκλησιαστική και Πολιτιστική Κατάρτιση**» διεξάγονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις της αριθμ. 2944/2014 Κοινής Υπουργικής Απόφασης Οικονομικών και Παιδείας και Θρησκευμάτων (Φ.Ε.Κ. Β΄ 1098/2014), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, η οποία εκδόθηκε βάσει της διάταξης της παρ. 5, του άρθρου 25, του N. 4186/2013 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 193/2013), όπως τροποποιήθηκε με τη διάταξη της παρ. 1, του άρθρου 11, του Ν. 4229/ 2014 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 8/2014) και ισχύει.

## 2. Διάρκεια του Πρακτικού Μέρους των εξετάσεων

Η διάρκεια εξέτασης του Πρακτικού Μέρους των εξετάσεων Πιστοποίησης Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης αποφοίτων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) της ειδικότητας «**Εκκλησιαστική και Πολιτιστική Κατάρτιση**» καθορίζεται σε **τρεις (3) ώρες**.

### 3. Θεωρητικό Μέρος: Θέματα Εξετάσεων Πιστοποίησης Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης Ειδικότητας Ι.Ε.Κ.

#### ΟΜΑΔΑ Α

1. Ποια μουσική αποκαλούμε Βυζαντινή και γιατί έχει αυτό το όνομα;
2. Ποια εποχή χαρακτηρίζεται ως «ο Χρυσός Αιώνας της Βυζαντινής μουσικής» και ποιος ήταν ο σπουδαιότερος εκπρόσωπός της;
3. Πώς καθιερώθηκε η τάξη των ιεροψαλτών;
4. Ποια είναι τα κύρια προσόντα του ψάλτου;
5. Ποιοι παράγοντες επιδρούν βλαβερά στην υγιή κατάσταση της φωνής;
6. Πώς επέδρασε η εμφάνιση των αιρέσεων στην εξέλιξη του εκκλησιαστικού μέλους;
7. Ποια ήταν η συμβολή του Αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού στη διαμόρφωση της Βυζαντινής μουσικής;
8. Σε ποιους τομείς βοηθούν οι σωστές αναπνοές κατά τη διάρκεια της ψαλμωδίας;
9. Για ποιους λόγους πρέπει ο ψάλτης να ελέγχει διαρκώς την ένταση της φωνής του κατά την ψαλμωδία;
10. Τι εννοούμε όταν λέμε «καλλιέργεια της φωνής» και πώς επιτυγχάνεται;
11. Ποια ήταν η προσφορά των τριών διδασκάλων Χρυσάνθου, Γρηγορίου και Χουρμουζίου στην Εκκλησιαστική Μουσική;
12. Με τι ασχολήθηκε κυρίως η Μεγάλη μουσική Επιτροπή του Οικουμενικού Πατριαρχείου το 1881;
13. Η Εκκλησία είναι το «Σώμα του Χριστού». Ποια είναι η σημασία αυτής της φράσης για την ταυτότητα της Εκκλησίας;
14. Ποια είναι τα λειτουργήματα που αφορούν στη δομή της Εκκλησίας;
15. Ποια είναι η σχέση της τοπικής με την κατά την οικουμένην Εκκλησία;
16. Τι είναι ο «συνοδικός θεσμός» και ποιος ο ρόλος του στην ορθόδοξη Εκκλησιολογία;

17. Ποιες είναι οι δομικές αρχές της Ορθόδοξης Εκκλησιολογίας; Περιγράψτε συνοπτικά τα κύρια γνωρίσματα καθεμίας τέτοιας αρχής.
18. Τι ονομάζουμε «Κανόνα της Παλαιάς Διαθήκης»;
19. Τι είναι η Καινή Διαθήκη;
20. Από ποιες επιμέρους συλλογές απαρτίζεται η διάταξη των βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης σύμφωνα με τον ελληνικό ή αλεξανδρινό κώδικα; (Μετάφραση των εβδομήκοντα)
21. Τι είναι ο «Κανόνας της Καινής Διαθήκης» και πώς συγκροτήθηκε;
22. Ποιος υπήρξε ο σκοπός συγγραφής των Ευαγγελίων;
23. Ποιοι και γιατί ονομάσθηκαν «Πατέρες» στην ιστορία της Εκκλησίας;
24. Να αναφέρετε τις βασικές θέσεις της ανθρωπολογίας του αγίου Ειρηναίου Λυώνος.
25. Περιγράψτε τις βασικές θέσεις του Γνωστικισμού κατά τη χριστιανική αρχαιότητα.
26. Να αναφέρετε συνοπτικά τη διδασκαλία του αγίου Ιγνατίου Αντιοχείας για την ενότητα της Εκκλησίας.
27. Να αναφέρετε τον τρόπο με τον οποίο οι Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας προσέλαβαν και χρησιμοποίησαν την ελληνική σκέψη στη θεολογική τους έκφραση.
28. Τι είναι «Δογματική» και από πού αντλεί το περιεχόμενό της;
29. Ποια είναι η σχέση δογμάτων και Αγίας Γραφής κατά την ορθόδοξη θεολογία;
30. Ποιο είναι το έργο του Αγίου Πνεύματος στη διατύπωση των δογμάτων της Εκκλησίας;
31. Ποια είναι τα γνωρίσματα της πίστης σύμφωνα με το χωρίο 11,1 της «Προς Εβραίους» Επιστολής;
32. Τι σημαίνει «γνώση του Θεού δια του Υιού και Λόγου»;
33. Ποια βασικά στοιχεία της Παλαιάς Διαθήκης αποτελούν προϋποθέσεις για «τη γνώση του Θεού» σύμφωνα με την πίστη της Εκκλησίας;
34. Ποια είναι τα νέα στοιχεία που εισάγει ο Ιησούς Χριστός στην περί Θεού αντίληψη της Παλαιάς Διαθήκης;
35. Σε τι συνίσταται το «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν» Θεού στοιχείο της δημιουργίας του ανθρώπου;
36. Ποια υπήρξε η συμβολή των Καππαδοκών Πατέρων στο περί Αγίας Τριάδος δόγμα;
37. Ποιο είναι το περί δημιουργίας δόγμα της Εκκλησίας;
38. Ποια είναι η ποιμαντική αναγκαιότητα των θεολογικών διαλόγων;

39. Να αναφέρετε ποια στοιχεία πρέπει να προσδιορίζουν το ήθος του διαλόγου μεταξύ των χριστιανών.
40. Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης ποια μπορεί να είναι η ευθύνη, η μαρτυρία και η αποστολή της Ορθοδοξίας;
41. Πώς τοποθετείται η ορθόδοξη θεολογία απέναντι στις άλλες θρησκείες;
42. Περιγράψτε συνοπτικά τις προϋποθέσεις για έναν αποτελεσματικό οικουμενικό διάλογο μεταξύ των Εκκλησιών.
43. Τι εξετάζει η βυζαντινή αρχαιολογία και ποιος είναι ο σκοπός της;
44. Τι είναι το Κιβώριο, ποια είναι η χρήση του και πότε εμφανίζεται χρονικά;
45. Τι είναι η τεχνική του Ψηφιδωτού, πώς προήλθε και πότε εμφανίζεται;
46. Ποιες είναι οι πηγές των γνώσεων της εκκλησιαστικής τέχνης; Να αναπτύξετε μια από αυτές.
47. Τι ήταν τα κοινοτικά υπόγεια κοιμητήρια – Κατακόμβες; Περιγράψτε τη δομή τους.
48. Πόσων ειδών ξυλόστεγες βασιλικές υπάρχουν; Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά τους;
49. Σε ποιες μεγάλες περιόδους και υποπεριόδους χωρίζεται η εκκλησιαστική τέχνη; Να αναφέρετε τα κυριότερα χαρακτηριστικά της καθεμίας.
50. Ποιες είναι οι κυριότερες συμβολικές εικόνες-παραστάσεις των χριστιανικών κοιμητηρίων που αναφέρονται στο Χριστό και τους Πιστούς; Να εξηγήσετε σύντομα το συμβολισμό της καθεμίας.
51. Τι είναι το Μητροπολιτικό Συμβούλιο και από ποιους συγκροτείται;
52. Πώς ορίζονται οι σχέσεις μεταξύ Εκκλησίας και κράτους σήμερα στη χώρα μας κατά το ισχύον Σύνταγμα;
53. Ποιες είναι οι αρμοδιότητες του Μητροπολιτικού συμβουλίου;
54. Να παρουσιάσετε σχηματικά σε μια σελίδα το οργανόγραμμα λειτουργίας μιας Ιεράς Μητροπόλεως.
55. Τι είναι η Αγιολογία και με ποιους ειδικότερους τομείς ασχολείται;
56. Σε ποια τμήματα διακρίνεται η Αγιολογία;
57. Πόσες και ποιες είναι οι πηγές της Αγιολογίας;
58. Ποια είναι η σημασία και η αξία του μαθήματος της αγιολογίας;
59. Να αναφέρετε ονομαστικά και να αναπτύξετε σύντομα τις γραμματολογικές και λειτουργικές πηγές της Αγιολογίας.
60. Να αναφέρετε επιγραμματικά ποια είναι τα χαρακτηριστικά του κηρύγματος.

61. Να αναφέρετε επιγραμματικά ποια είναι τα είδη των θεμάτων του κηρύγματος.
62. Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του εσπερινού κηρύγματος;
63. Τι είναι το «λειτουργικό κήρυγμα»;
64. Να αναφέρετε επιγραμματικά ποια είναι τα ρητορικά σχήματα που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα κήρυγμα.
65. Ποια είναι η σχέση του κηρύγματος με την Αγία Γραφή;
66. Για ποιους βασικούς λόγους επιβάλλεται η χρήση αγιολογικών πηγών στο κήρυγμα;
67. Ποια είναι τα σπουδαιότερα συναισθήματα που μπορεί να προκαλέσει στους ακροατές το κήρυγμα;
68. Να αναφέρετε επιγραμματικά ποια είναι τα ιερά σκεύη που χρησιμοποιούνται στη Θεία Ευχαριστία
69. Να αναφέρετε επιγραμματικά ποια είναι τα λειτουργικά βιβλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας.
70. Να αναφέρετε επιγραμματικά ποια είναι τα άμφια της Αγίας Τραπέζης.
71. Να αναφέρετε επιγραμματικά ποιες είναι οι Ασματικές ακολουθίες.
72. Να αναφέρετε επιγραμματικά ποιες ήταν οι επιδράσεις της εβραϊκής επί της χριστιανικής λατρείας.
73. Ποια είναι τα κοινά σημεία των τεσσάρων ευαγγελικών διηγήσεων σχετικά με το Μυστικό Δείπνο;
74. Πώς επέδρασε η εβραϊκή λατρεία επί της χριστιανικής στο θέμα των βιβλικών αναγνώσμάτων;
75. Ποιος είναι ο ρόλος της «Αγίας Αναφοράς» στο συγκεκριμένο σημείο της Θείας Λειτουργίας;
76. Τι είναι η «Προσκομιδή» και πώς τελείται;
77. Ποιο είναι το σχεδιάγραμμα της ακολουθίας του Εσπερινού;
78. Ποια είναι τα ιερά άμφια των κληρικών και τι συμβολίζουν;
79. Να αναλύσετε το χριστολογικό περιεχόμενο του ύμνου της προς Κολοσσαείς επιστολής (1, 12-20).
80. Ποιες είναι οι μαρτυρίες της Καινής Διαθήκης περί του Μυστηρίου του Χρίσματος;
81. Τι είναι «επικοινωνιακή Θεολογία» στη σύγχρονη κοινωνία;
82. Ποια είναι η πρόταση του Λάσγουελ;
83. Σε τι αναφέρεται το έργο « Κοινωνία των Ομοιωμάτων» και ποιος είναι ο συγγραφέας του;
84. Τι είναι «ομοίωμα» σύμφωνα με τον Perniola;
85. Ποιο είναι το τέταρτο επικοινωνιακό κύμα;

86. Ποια είναι η ύψιστη θεολογική επικοινωνία πριν τη δημιουργία του κόσμου;
87. Ποιο είναι το κυριότερο έργο του Πόστμαν και τι προσφέρει στην ποιμαντική επικοινωνία;
88. Πώς ερμηνεύει επικοινωνιακά ο Άγιος Σιλουανός το Άγιο Πνεύμα;
89. Τι εννοούμε θεολογικά λέγοντας «Κοινωνία προσώπου προς πρόσωπο»;
90. Ποια θέματα θίγονται στη συνομιλία του Μοτοβίλωφ με τον Σεραφείμ του Σάρωφ;

**ΟΜΑΔΑ Β**

1. Ποια είναι η κύρια διαφορά μεταξύ Βυζαντινής και Ευρωπαϊκής μουσικής στον τομέα της εκτέλεσης μουσικών κομματιών από χορωδίες;
2. Να γράψετε με ανιούσα σειρά τους φθόγγους της κλίμακας της Βυζαντινής μουσικής.
3. Έστω ότι εκτελώντας ένα μουσικό κομμάτι βρισκόμαστε στον φθόγγο Δι. Να βρείτε σε ποιο φθόγγο θα καταλήξουμε σε καθεμιά από τις παρακάτω ενέργειες: α) Αν ανεβούμε πέντε φωνές. β) Αν κατεβούμε επτά φωνές.
4. Να αναφέρετε τις τρεις μεγάλες κατηγορίες των χαρακτήρων της Βυζαντινής μουσικής.
5. Ποια λέμε «συνεχή» και ποια «υπερβατή» ανάγνωση; Δώστε από ένα παράδειγμα.
6. Να αναφέρετε τις τρεις μεγάλες κατηγορίες των χαρακτήρων χρόνου.
7. Τι εννοούμε όταν λέμε ότι εκτελούμε ένα κομμάτι «παραλλαγή» και τι όταν λέμε ότι εκτελούμε ένα κομμάτι «μέλος»;
8. Πώς λειτουργεί η δίεση στο φθόγγο που τίθεται και πώς η ύφεση;
9. Ποιους φθόγγους ονομάζουμε «δεσπόζοντες» σε έναν ήχο;
10. Ποια είναι τα γένη και ποιους ήχους περιλαμβάνει το κάθε γένος;
11. Να γράψετε τους χαρακτήρες αναβάσεως με το όνομα, το σύμβολο και τον αριθμό φωνών που ανεβαίνει καθένας.
12. Να γράψετε τους χαρακτήρες καταβάσεως με το όνομα, το σύμβολο και τον αριθμό φωνών που κατεβαίνει καθένας.
13. Ποιοι χαρακτήρες αυξάνουν το χρόνο και ποιοι τον διαιρούν;
14. Ποια είναι τα τρία είδη των διατονικών τόνων και σε πόσα μόρια διαιρείται ο καθένας;
15. Ποια είναι τα είδη των καταλήξεων στην εκκλησιαστική μουσική;
16. Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά των ειρμολογικών μελών και γιατί ονομάζονται έτσι;
17. Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά των στιχηρικών μελών και γιατί ονομάζονται έτσι;
18. Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά των παπαδικών μελών και γιατί ονομάζονται έτσι;
19. Τι περιέχει το βιβλίο «Οκτώηχος» και ποιος συνέταξε και μελοποίησε το περιεχόμενό του;

20. Να αναφέρετε ονομαστικά ποιοι είναι οι χαρακτήρες ποιότητας. Γιατί ονομάστηκαν έτσι και σε ποιες κατηγορίες υποδιαιρούνται;
21. Τι εννοούμε όταν λέμε ότι στη Βυζαντινή μουσική ο ρυθμός είναι «τονικός», ενώ στην Ευρωπαϊκή μουσική ότι είναι «προσωδιακός»;
22. Να αναγράψετε τις διατονικές μαρτυρίες των φθόγγων κατ' ανιούσα σειρά.
23. Ποια είναι τα συστατικά των ήχων;
24. Κατά πόσους φθόγγους διαφέρει συνήθως η γυναικεία από την ανδρική φωνή και πώς εξηγείται αυτό;
25. Ποια είναι η θέση και ο ρόλος του πρώτου στην Εκκλησία;
26. Πώς οφείλουν να σχετίζονται Εκκλησία και Πολιτεία σύμφωνα με την ορθόδοξη Εκκλησιολογία;
27. Ποια είναι η θέση των λαϊκών στην Εκκλησία κατά την ορθόδοξη Εκκλησιολογία;
28. Τι σημαίνει η φράση ότι στην ευχαριστιακή σύναξη της Εκκλησίας ο επίσκοπος είναι «εις τόπον ή τύπον Χριστού ή Θεού»;
29. Ποια είναι η σχέση επισκόπου και Θείας Ευχαριστίας;
30. Ποια είναι η σχέση ενορίας και επισκόπου;
31. Ποιος μπορεί να είναι ο νέος ρόλος της εκκλησιαστικής ενορίας στις σύγχρονες κοινωνίες;
32. Με ποιο τρόπο η Θεία Ευχαριστία συνδυάζει ιστορία και έσχατα κατά την ορθόδοξη Παράδοση;
33. Να περιγράψετε τους παράγοντες που εκφράζουν και πραγματώνουν την ενότητα της Εκκλησίας κατά την ορθόδοξη Εκκλησιολογία.
34. Περιγράψτε συνοπτικά την ευχαριστιακή συγκρότηση της Εκκλησίας.
35. Πώς αντιλαμβάνεται τον επίσκοπο Ρώμης η ορθόδοξη και η ρωμαιοκαθολική Εκκλησιολογία αντίστοιχα;
36. Τι είναι και πώς προέκυψε η μετάφραση των Εβδομήκοντα (Ο΄);
37. Ποια είναι τα ιστορικά βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης και γιατί ονομάζονται έτσι;
38. Ποια ήταν η «Γραφή» της πρώτης Εκκλησίας και γιατί;
39. Ποιοι είναι συνοπτικά οι κύριοι θεολογικοί άξονες του Κατά Ιωάννην Ευαγγελίου;
40. Να αναφέρετε το συγγραφέα, τον παραλήπτη και το σκοπό των «Πράξεων» της Καινής Διαθήκης.
41. Ποια είναι η χρήση του βιβλίου «Ψαλμοί» της Παλαιάς Διαθήκης στην Εκκλησία;

42. Ποια είναι η θέση και η χρήση του βιβλίου «Ησαΐας» της Παλαιάς Διαθήκης στην Καινή Διαθήκη και την Εκκλησία;
43. Ποιοι είναι οι κεντρικοί θεολογικοί άξονες του «Κατά Ματθαίον» Ευαγγελίου;
44. Ποιο είναι συνοπτικά το περιεχόμενο της «Α΄ Προς Κορινθίους» Επιστολής;
45. Ποιες είναι οι βασικές εκκλησιολογικές θέσεις της «Προς Εφεσίους» Επιστολής;
46. Πώς εμφανίζεται η εικόνα του Μεσσία στη διδασκαλία του Προφήτη Ησαΐα;
47. Αναφερθείτε συνοπτικά στη ζωή, την προσωπικότητα και το έργο του Αποστόλου Παύλου.
48. Ποιοι είναι οι λόγοι που οδήγησαν στη συγγραφή των λεγόμενων Απόκρυφων βιβλίων της Καινής Διαθήκης;
49. Ποια είναι συνοπτικά η περί ενανθρωπήσεως του Λόγου διδασκαλία του Μ. Αθανασίου;
50. Να αναφέρετε τους κύριους άξονες της περί δημιουργίας του κόσμου διδασκαλία του Μ. Βασιλείου
51. Να αναφέρετε τις βασικές θεολογικές θέσεις του Μ. Βασιλείου για τη συγκρότηση της κοινωνίας των ανθρώπων.
52. Ποια είναι η περί Εκκλησίας διδασκαλία του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου;
53. Ποιες ήταν οι χριστολογικές απόψεις του Νεστορίου;
54. Ποιες ήταν οι θέσεις του Ωριγένη για την «αποκατάσταση των πάντων»;
55. Τι είναι το «γνωμικόν θέλημα» στη Χριστολογία και την ανθρωπολογία του αγίου Μαξίμου του Ομολογητή;
56. Να εκθέσετε τις βασικές γραμμές της περί εικόνων διδασκαλία του αγίου Ιωάννη Δαμασκηνού.
57. Να αναφέρετε τα κύρια σημεία της περί θεώσεως διδασκαλία των αγίων Γρηγορίου Νύσσης και Μαξίμου Ομολογητή.
58. Περιγράψτε τα στοιχεία του μυστηριακού ρεαλισμού στη διδασκαλία του αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου.
59. Ποια είναι η σημασία της φράσης «επόμενοι τοις πατράσιν» για το φρόνημα της Εκκλησίας και τον υπαρξιακό χαρακτήρα της θεολογίας της;
60. Εξηγήστε τους λόγους για τους οποίους η περί θεώσεως διδασκαλία του αγίου Γρηγορίου Παλαμά εκφράζει τον υπαρξιακό χαρακτήρα της ορθόδοξης θεολογίας.
61. Περιγράψτε τα κύρια χαρακτηριστικά της ευχαριστιακής θεολογίας του αγίου Νικολάου Καβάσιλα.
62. Να αναφέρετε τις συνέπειες της πτώσης για τον άνθρωπο και τον κόσμο.

63. Ποια υπήρξε η ιδιαίτερη συμβολή του Αγίου Πνεύματος στο έργο της ενανθρωπήσεως του Υιού και Λόγου του Θεού;
64. Ποια είναι η ιδιαίτερη συμβολή κάθε προσώπου της Αγίας Τριάδος στην πραγμάτωση της Εκκλησίας;
65. Τι είναι «Χριστομονισμός» και τι «Πνευματομονισμός»;
66. Σε ποιες φάσεις διακρίνεται η προϋπαρξη και σταδιακή φανέρωση της Εκκλησίας;
67. Περιγράψτε συνοπτικά τις κυριότερες χριστολογικές αιρέσεις.
68. Τι ονομάζεται «Θεία Οικονομία» στη δογματική θεολογία;
69. Γιατί η ορθόδοξη Παράδοση εκλαμβάνει τη Θεία Ευχαριστία ως «αναφορά» του κόσμου;
70. Σε τι συνίσταται η διάκριση «θεολογίας» και «οικονομίας» στην ορθόδοξη θεολογική Παράδοση;
71. Περιγράψτε συνοπτικά την ορθόδοξη διδασκαλία για το πρόσωπο και το έργο της Θεοτόκου.
72. Περιγράψτε τους παράγοντες που καθορίζουν την Εκκλησιολογία στην ορθόδοξη Παράδοση.
73. Περιγράψτε τα στοιχεία που συνθέτουν την εσχατολογική ταυτότητα της Εκκλησίας.
74. Τι είναι το «γνωμικό θέλημα» κατά την ορθόδοξη δογματική θεολογία;
75. Περιγράψτε τη σχέση δόγματος και ήθους στην ορθόδοξη παράδοση της Εκκλησίας.
76. Τι ονομάζεται «εκκοσμίκευση» της Εκκλησίας και ποιες είναι οι ιστορικές καταβολές του φαινομένου αυτού;
77. Με ποιο τρόπο είναι δυνατός ένας διάλογος μεταξύ του ορθόδοξου ήθους και του σύγχρονου πολιτισμού;
78. Γιατί ο άνθρωπος ως «ιερέας» της κτίσης έχει ευθύνη και αποστολή έναντι του κόσμου ολόκληρου;
79. Τι ονομάζουμε «ευχαριστιακό ήθος» στην ορθόδοξη Παράδοση της Εκκλησίας;
80. Ποιο είναι το περιεχόμενο του ασκητικού ήθους της Εκκλησίας;
81. Να αναφέρετε συνοπτικά τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στην ορθόδοξη και τη σχολαστική προσέγγιση των Μυστηρίων της Εκκλησίας.
82. Να σχολιάσετε τις υπαρξιακές συνέπειες του δόγματος της Χαλκηδόνας για τον άνθρωπο και την κτίση ολόκληρη.
83. Πώς σχετίζεται η Χριστολογία με την Πνευματολογία;
84. Ποια είναι η σχέση ιδρύματος και χαρίσματος στην ορθόδοξη και τη δυτική Εκκλησιολογία αντίστοιχα;

85. Ποια είναι η σχέση της εν Χριστώ ζωής με τα μυστήρια της Εκκλησίας, ιδιαίτερα με το Βάπτισμα και τη Θεία Ευχαριστία;
86. Ποια είναι η ευθύνη της θεολογίας της Εκκλησίας έναντι του οικολογικού προβλήματος;
87. Να αναφέρετε τα γενικά και επιμέρους θέματα της σύγχρονης φάσης του χριστιανο-ισλαμικού διαλόγου.
88. Υπάρχει προοπτική στο σύγχρονο διαθρησκευτικό διάλογο; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.
89. Ποιες υπήρξαν ιστορικά οι πρώτες επαφές της Μεταρρύθμισης με την Ορθόδοξη Εκκλησία;
90. Περιγράψτε με συντομία τα πρόσφατα θεολογικά ρεύματα της χριστιανικής Δύσης.
91. Τι είναι ο κλάδος «Πίστη και Τάξη» στο πλαίσιο του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών;
92. Περιγράψτε συνοπτικά τις πνευματικές διαφοροποιήσεις στην εκκλησιαστική ζωή μεταξύ Ανατολής και Δύσης.
93. Να αναφέρετε με σύντομο τρόπο τις γενικές αρχές του Προτεσταντισμού.
94. Να εκθέσετε συνοπτικά τη συμβολή της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Οικουμενική Κίνηση κατά τον 20<sup>ο</sup> αιώνα.
95. Πώς εκφράζεται η ενότητα και ο διάλογος μεταξύ των Ορθοδόξων Εκκλησιών;
96. Ποια υπήρξε η συμβολή του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην ίδρυση και πορεία του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών;
97. Τι είναι η «μυστηριακή επικοινωνία» (intercommunio) και ποια στάση λαμβάνουν οι χριστιανικές Εκκλησίες στο πλαίσιο της Οικουμενικής Κίνησης;
98. Περιγράψτε τα βασικά θέματα που απασχόλησαν το θεολογικό διάλογο ορθοδόξων και ρωμαιοκαθολικών.
99. Τι είναι το Αίθριο;
100. Τι είναι το Τέμπλο-εικονοστάσιο, ποια μέρη του ναού χωρίζει και από ποια ύλη κατασκευαζόταν συνήθως; Ποια μορφή παίρνει από τη μεταβυζαντινή περίοδο μέχρι σήμερα;
101. Τι ήταν τα κυκλικά κτίσματα (Ροτόντες); Να αναφέρετε το πιο γνωστό στην Ελλάδα.
102. Ποια αιτία οδήγησε στην ανάγκη δημιουργίας του Μωσαϊκού Δαπέδου;
103. Να περιγράψετε το είδος των κτισμάτων της βασιλικής μετά τρούλου και να αναφέρετε συνοπτικά τα ιστορικά στοιχεία της εξέλιξής της.
104. Τι είναι ο οκταγωνικός τύπος κτισμάτων και πού τον συναντούμε κυρίως;
105. Τι είναι η βυζαντινή μικροτεχνία και ποιες επιμέρους τέχνες περιλαμβάνει;

- 106.** Να αναφέρετε σε πόσες και ποιες περιόδους διαιρείται η χριστιανική ζωγραφική. Να τις προσδιορίσετε χρονολογικά και ονομαστικά.
- 107.** Ποιες είναι οι κυριότερες σωζόμενες Κατακόμβες;
- 108.** Τι είναι τα Μαρτύρια και πόσων ειδών Μαρτύρια υπάρχουν;
- 109.** Ποιοι τύποι χριστιανικής βασιλικής υπάρχουν;
- 110.** Σε ποιο ναό της Θεσσαλονίκης βρίσκονται οι σπουδαιότερες παλαιοχριστιανικές τοιχογραφίες; Να περιγράψετε τη σπουδαιότερη εξ αυτών.
- 111.** Ποια είναι η εξέλιξη της τέχνης των φορητών εικόνων το 13ο αιώνα και χάρη σε ποιους συντελείται;
- 112.** Ποια είναι τα κυριότερα χαρακτηριστικά της Παλαιολόγειας τέχνης;
- 113.** Να περιγράψετε τη Δέηση των Παλαιολόγων στην Αγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως.
- 114.** Ποιος ήταν ο Μανουήλ Πανσέληνος, ποια ήταν η σχέση του με τη Μακεδονική σχολή και ποιο είναι το πιο σπουδαίο από τα διασωθέντα έργα του στην Ελλάδα;
- 115.** Να περιγράψετε τα ψηφιδωτά του κυρίως ναού της μονής της Χώρας Καχριέ Τζαμί στην Κωνσταντινούπολη.
- 116.** Να περιγράψετε τον ψηφιδωτό διάκοσμο της μονής Δαφνίου.
- 117.** Να περιγράψετε τον ψηφιδωτό διάκοσμο της Αψίδας του ιερού βήματος της μονής αγίας Αικατερίνης Σινά.
- 118.** Να περιγράψετε τον ψηφιδωτό διάκοσμο του αγίου Λουκά Φωκίδος.
- 119.** Ποια είναι η αρμοδιότητα των Εκκλησιαστικών συμβουλίων και από ποιον διορίζονται τα μέλη τους;
- 120.** Ποια είναι τα απαραίτητα βιβλία που πρέπει να τηρούνται σε κάθε ιερό ναό;
- 121.** Τι εννοούμε με τον όρο Κωλύματα Γάμου και πόσων ειδών είναι;
- 122.** Τι είναι το Φιλόπτωχο ταμείο του ιερού ναού, ποιος είναι ο σκοπός του και ποια είναι τα απαραίτητα βιβλία για τη διαχείρισή του;
- 123.** Από ποιον συντάσσεται ο προϋπολογισμός του Ενοριακού Ναού, σε ποιον υποβάλλεται και πότε το αργότερο;
- 124.** Ποια προσόντα πρέπει να διαθέτει κάποιος για να διοριστεί μέλος του εκκλησιαστικού Συμβουλίου;
- 125.** Να περιγράψετε τα Απόλυτα – Ανατρεπτικά Κωλύματα γάμου.

126. Ποιες Μητροπόλεις ανήκουν στο κλίμα των Νέων Χωρών και πού ανήκουν πνευματικά και κανονικά;
127. Τι είναι ο Απολογισμός, από ποιον συντάσσεται, πού κατατίθεται και ποιος τον εγκρίνει;
128. Ποιοι είναι οι πόροι των Ενοριακών Ι. Ναών;
129. Να αναφέρετε το ιστορικό της Συνοδικής και Πατριαρχικής πράξης του 1928 και να γράψετε τους 10 όρους της που έγιναν δεκτοί από την Ελληνική πολιτεία και Εκκλησία.
130. Ποιες είναι οι υποχρεώσεις της Ερανικής Επιτροπής ενός Ι. Ναού;
131. Τι είναι οι πράξεις και τα επίσημα πρωτόκολλα (acta gesta);
132. Τι είναι τα μαρτύρια ή πάθη (Passiones);
133. Ποιοι ονομάζονται άγιοι στην Καινή Διαθήκη;
134. Ποιοι ονομάζονται άγιοι από τον απόστολο Παύλο;
135. Τι είναι οι βίοι των αγίων;
136. Τι περιλαμβάνουν τα Συναξάρια και τα Μηνολόγια;
137. Τι είναι το Λειμωνάριο και η Φιλόθεος Ιστορία, πότε γράφτηκαν και από ποιον;
138. Ποια είναι η σχέση του Συμεών του Μεταφραστού με την Αγιολογία και ποιο το έργο του;
139. Ποιο είναι το αγιολογικό έργο του Αστερίου Αμασείας;
140. Ποιο είναι το αγιολογικό έργο του Κυρίλλου Σκυθοπολίτη και ποιον αιώνα γράφτηκε;
141. Ποιο είναι το αγιολογικό έργο του Φιλόθεου Κόκκινου το 14ο αιώνα;
142. Ποιοι ονομάζονται νεομάρτυρες;
143. Τι είναι τα μαρτυρολόγια, πότε εμφανίζονται και ποιος έγραψε πρώτος Μαρτυρολόγια;
144. Για ποιο σπουδαίο αγιολογικό έργο είναι γνωστός ο Παλλάδιος; Να περιγράψετε το περιεχόμενό του.
145. Ποιο είναι το αγιολογικό έργο του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου;
146. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις αναγνώρισης ενός αγίου στην ορθόδοξη εκκλησία;
147. Σε ποιες κατηγορίες χωρίζονται οι γιορτές που θεσπίστηκαν από την εκκλησία για τους αγίους;
148. Ποιο είναι το «πιστεύω» της εκκλησίας μας σχετικά με την τιμή των αγίων;
149. Ποιες είναι οι «προτυπώσεις» της Θεοτόκου στην Παλαιά Διαθήκη;
150. Τι είναι το «μαρτύριο της συνειδήσεως» για τους μοναχούς;
151. Τι είναι οι άγιοι άγγελοι και ποιο είναι το έργο τους;
152. Ποιος είναι ο σκοπός της ασκήσεως στην εκκλησία;

153. Ποιοι ονομάζονται άγιοι απόστολοι από την εκκλησία και γιατί θεωρούνται πάνω από όλους τους αγίους;
154. Πώς τιμά η εκκλησία κάποιον που αναγνωρίζεται ως άγιος; Ποια είναι η πίστη της εκκλησίας μας για τη μεσιτεία των αγίων;
155. Η προσκύνηση των ιερών λειψάνων είναι τιμητική ή λατρευτική και γιατί;
156. Ποια είναι η θέση και η τιμή της Υπεραγίας Θεοτόκου στην ορθόδοξη εκκλησία;
157. Τι σημαίνει «προσωπικός χαρακτήρας» του κηρύγματος;
158. Τι είναι το «χριστοκεντρικό» κήρυγμα;
159. Τι είναι το «εκκλησιολογικό» κήρυγμα;
160. Τι είναι το «πνευματικό» κήρυγμα;
161. Πότε ένα κήρυγμα ονομάζεται «πατερικό»;
162. Πότε ένα κήρυγμα ονομάζεται «μυσταγωγικό»;
163. Τι είναι το «ανεπιτήδευτο» κήρυγμα;
164. Τι πρέπει να γνωρίζει ο ιεροκήρυκας όταν αρχίζει το κήρυγμά του με βιβλικό ρητό;
165. Να αναφέρετε τα βασικά χαρακτηριστικά του χρυσού αιώνα του κηρύγματος.
166. Ποιοι είναι οι σπουδαιότεροι ιεροκήρυκες από το Σχίσμα έως την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως;
167. Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά του κηρύγματος όταν αυτό είναι «λόγος παρακλήσεως»;
168. Πότε ένα κήρυγμα ονομάζεται «συγχρονισμένο»;
169. Γιατί τα Κυριακοδρόμια ή Εορτοδρόμια βοηθούν στη σύνταξη ενός κηρύγματος;
170. Ποια είναι η σχέση των Αποστολικών Πατέρων με την Ομιλητική;
171. Με ποιο τρόπο η Θεία Λατρεία αποτελεί πηγή του κηρύγματος;
172. Με ποιο τρόπο η χριστιανική Κατήχηση αποτελεί πηγή του κηρύγματος;
173. Πότε το κήρυγμα έχει εσχατολογικό χαρακτήρα;
174. Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του πρακτικού και εποπτικού κηρύγματος;
175. Τι είναι οι «περιστατικές ευχές»;
176. Ποιο είναι το σχεδιάγραμμα της ακολουθίας του Γάμου;
177. Τι είναι το άγιο Ποτήριο;
178. Τι είναι η λόγχη και η λαβίδα;
179. Τι είναι η μούσα και το ζέον;

180. Τι είναι το στιχάριο και τα επιμανίκια;
181. Τι σημαίνει ο όρος «ασματική ακολουθία»;
182. Ποιες είναι οι διάφορες ονομασίες για το χριστιανικό ναό;
183. Τι είναι τα εξαπτέρυγα ως ιερά αντικείμενα;
184. Τι ήταν το κοσμικό ή ασματικό τυπικό;
185. Τι είναι το «Αρχιερατικό» ως λειτουργικό βιβλίο;
186. Τι είναι το κατασάρκιο και η ενδυτή; Ποιο είναι το θεολογικό τους νόημα και πώς χρησιμοποιούνται;
187. Τι είναι η Παρακλητική και πώς χρησιμοποιείται;
188. Τι εννοούμε με τον όρο «Τυπικό» ως λειτουργικό βιβλίο και ποια είναι η χρησιμότητά του;
189. Πώς καθιερώθηκε η Κυριακή ως εορτή της Εκκλησίας;
190. Πώς οι χριστιανοί εκπλήρωναν τα λατρευτικά τους καθήκοντα στην εποχή των διωγμών;
191. Να αναφέρετε επιγραμματικά τα τμήματα του κυρίως ναού.
192. Ποια είναι η τάξη του Μικρού Αποδείπνου;
193. Ποια είναι η τάξη του Μεγάλου Εσπερινού;
194. Τι είναι το «Ανθολόγιο» και πώς χρησιμοποιείται ως λειτουργικό βιβλίο;
195. Τι είναι το Τριώδιο; Πότε και πώς χρησιμοποιείται;
196. Τι ήταν τα ηλιακά ημερολόγια και γιατί ενδιαφέρουν τη χριστιανική εορτολογία;
197. Ποια είναι η λειτουργική χρησιμοποίηση του θυμιάματος;
198. Να αναφέρετε τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των εβραϊκών δείπνων στην πρώτη χριστιανική Εκκλησία των Ιεροσολύμων και του «Δείπνου του Κυρίου».
199. Ποιος έγραψε το έργο «Τεχνοπώλιο» και ποιο είναι το κεντρικό του νόημα;
200. Ποιος είπε τη φράση «Το μέσο είναι το μήνυμα» και ποια είναι η σημασία της;
201. Τι είναι «διάδραση» στην επικοινωνία;
202. Σε τι διαφέρει η κοσμική από τη θεολογική επικοινωνία;
203. Τι συμβολίζει ο πύργος της Βαβέλ;
204. Τι συμβολίζει ο Κάιν και ο Άβελ επικοινωνιακά;
205. Ποια είναι η άποψη του Πόστμαν για την πληροφορία;
206. Ποια είναι η έννοια της αγάπης ως επικοινωνία;
207. Τι συμβολίζει η συνομιλία των αγίων με τα ζώα;

208. Πώς ερμηνεύεται η διαφήμιση από την ορθόδοξη Θεολογία;
209. Ποια είναι τα βασικά στοιχεία της κουλτούρας της μάζας;
210. Ποια είναι η θεωρία του Ντε Μπωρ για το θέαμα;
211. Ποια είναι η επίδραση του καταγιγισμού των εικόνων στο σύγχρονο άνθρωπο, όταν απουσιάζει η πνευματική επεξεργασία;
212. Τι συμβολίζει επικοινωνιακά το Θαβώρρειο Φως;
213. Πώς η επικοινωνία θα εκφραστεί ως εσχατολογία;
214. Ποια είναι η τέλεια επικοινωνία Γέροντος και Υποτακτικού;
215. Ποια επικοινωνιακά προβλήματα αναδεικνύονται στο έργο «Διασκέδαση μέχρι θανάτου»;

#### 4. Πρακτικό Μέρος: Κατάλογος Στοχοθεσίας Πρακτικών Ικανοτήτων και Δεξιοτήτων (Στοχοθεσία Εξεταστέας Ύλης Πρακτικού Μέρους)

Για την πιστοποίηση της επαγγελματικής ικανότητας, κατά το Πρακτικό Μέρος, οι υποψήφιοι της ειδικότητας **Εκκλησιαστική και Πολιτιστική Κατάρτιση**, εξετάζονται σε γενικά θέματα επαγγελματικών γνώσεων και ικανοτήτων και επίσης σε ειδικές επαγγελματικές γνώσεις και ικανότητες, που περιλαμβάνονται αποκλειστικά στη στοχοθεσία του πρακτικού μέρους της ειδικότητας.

Το σύνολο των μαθημάτων εξειδίκευσης έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε οι σπουδαστές να εφοδιάζονται με συγκεκριμένες και απαραίτητες πρακτικές γνώσεις του ιερατικού λειτουργήματος αλλά και του στελέχους του διοικητικού και ποιμαντικού έργου των Ιερών Μητροπόλεων και των Ενοριών. Με αυτόν τον τρόπο θα αναπτύξουν σταδιακά τις ενδεδειγμένες δεξιότητες που θα τους καταστήσουν έτοιμους και ικανούς για την ένταξη στον εφημεριακό κλήρο και τη στελέχωση του διοικητικού και ποιμαντικού έργου των Ιερών Μητροπόλεων.

##### Γενικές και ειδικές επαγγελματικές γνώσεις και ικανότητες

1. Εργαστήριο Λειτουργικής Κατάρτισης
2. Εισαγωγή στην Ομιλητική
3. Άσκηση στην Ομιλητική
4. Εκκλησιαστική Μουσική
5. Εκκλησιαστικές Τέχνες (Αρχιτεκτονική – Εικονογραφία - Διακοσμητική)
6. Οργάνωση και οικονομική διαχείριση Ι. Μητροπόλεων και Ενοριών
7. Ποιμαντική επικοινωνία και διαπρωσωπικές σχέσεις